

УДК 37:001.8

<https://doi.org/10.33989/2075-146x.2021.28.250369>

ІННА ОСАДЧЕНКО

ORCID: 0000-0003-6882-5145

ВІТАЛІЙ КОБЛИК

ORCID: 0000-0002-9530-0422

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ТЕХНОЛОГІЯ НАПИСАННЯ ФАХОВОЇ НАУКОВОЇ СТАТТІ

У статті на основі аналізу наукових джерел та власного досвіду уточнено тлумачення поняття «фахова наукова стаття» як виду наукової публікації. Обґрунтовано та схарактеризовано технологію написання фахової наукової статті, умовно розподілену на три етапи: вибір теми наукової статті; збір або доповнення необхідного теоретичного та емпіричного матеріалу; опрацювання зібраного матеріалу та його структурування-виклад форматом наукової статті. Визначено критерії вибору теми фахової наукової статті, тобто орієнтовної наукової новизни. Уточнено основні складники традиційної структури наукової статті, характеристику структурних компонентів фахової наукової статті. Узагальнено критерії відповідності наукової статті сучасним вимогам. Наголошено на тому, що варто забезпечувати науково-конфліктну ситуацію у результаті написання фахової наукової статті шляхом формулювання толерантно-виважених наукових апелювань; на етапі опрацювання зібраного матеріалу та його структурування-викладу форматом наукової статті науковий текст формулювати лише двома варіантами: констатуванням тощо думок інших науковців та власними думками автора.

***Ключові слова:** технологія, фахова наукова стаття, наукова новизна, структура статті, критерії відповідності; технологія написання фахової наукової статті*

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Загальний рівень розвитку кожної країни визначається рівнем продуктивної результативності застосування її наукових досягнень. Фахові наукові статті – один із засобів оприлюднення та апробації наукових здобутків дослідників. Водночас особливості викладу результатів досліджень у наукових статтях систематично коригуються згідно зі змінами вимог до діяльності наукових працівників; урахуванням інновацій кожної наукової сфери; змінами концепцій та стратегій редакційних колегій наукових видань тощо. Однак методологія власне процесу наукового дослідження, попри уточнення конструктивних викладу змісту результатів дослідження, залишається традиційною, що дозволяє окреслити цей процес як технологічний.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ґрунтовні засади наукового дослідження, частиною якого є наукова стаття, представлені у наукових доробках С. Гончаренка (методологічні поради молодим науковцям у контексті педагогічних досліджень) (Гончаренко, 2010), Л. Кайдалової, Т. Кожухової, В. Шпалінського (основи психолого-педагогічного дослідження, зокрема структура та оформлення науково-педагогічного дослідження) (Кожухова, Кайдалова, Шпалінський, 2002), І. Тихонкової (правильність упорядкування використаних джерел як індикатора якості написання статті) (Тихонкова, 2015) та ін. Науковий контент представлений різноаспектними методичними рекомендаціями процесу написання наукової статті (Шевчук, Гаврилюк Л., Гаврилюк Т. 2016; Городжа, 2020; Шліхта І., Шліхта Н., 2016 та ін.)

Американські дослідники Р. Манске, Б. Хугенбум у публікації «Як написати статтю» зазначають, що успішне створення письмового продукту – статті, особливо до рецензованого журналу, вимагає значних зусиль (Hoogenboom, Manske, 2012). Автори пропонують деякі рекомендації для уникнення поширених помилок, та спрощення процесу написання фахової статті. Достатньо докладно описали процес руху від рукопису до статті у контексті публікації результатів дослідження у галузі освітніх технологій у однойменній публікації американські дослідники К. Ветцель, Д. Ліндстром, Д. Нідерхьойзер (Niederhauser, Wetzel, Lindstrom, 2003). Автори статті характеризують процес публікації, щоб допомогти читачам (молодим науковцям) зрозуміти і підвищити шанси того, що їхня наукова робота буде прийнята для публікації у високоякісних, рецензованих журналах. Щоб допомогти «демістифікувати цей процес», дослідники подають пропозиції розробки програми дослідження, опис процесу рецензування, таблицю потенційних джерел публікації та приклади листування з редакторами.

Водночас, попри достатній контент методичних рекомендацій у вітчизняних наукових джерелах бракує саме наукового опису технології написання фахової наукової статті.

Мета статті – на основі аналізу наукових джерел та власного досвіду обґрунтувати технологію написання фахової наукової статті.

Виклад основного матеріалу дослідження. На основі аналізу наукових джерел (Niederhauser, Wetzel, Lindstrom, 2003; Шевчук, Гаврилюк Л., Гаврилюк Т. 2016; Гончаренко, 2010; Городжа, 2020; Кожухова, Кайдалова, Шпалінський, 2002; Hoogenboom, Manske, 2012; Тихонкова, 2015; Шліхта І., Шліхта Н., 2016 та ін.) уточнюємо тлумачення поняття «фахова наукова стаття» як виду наукової публікації, у котрій актуалізовано та схарактеризовано остаточні чи проміжні результати дослідження певного фаху (спеціальності, професії, кваліфікації, наукової дисципліни) на основі здійсненого аналізу останніх наукових досліджень інших авторів, обґрунтування шляхів та методів отримання наукових результатів, представлення логічно-лаконічних висновків та окреслення перспектив подальших досліджень. Отже, фахова наукова стаття – це мінідослідження, що має, згідно із цілісним, комплексним та системним методологічними підходами, такі самі структурні компоненти, як і загальне дослідження певної проблеми, складником якого вона є.

Наукові статті мають виконувати функції: дослідницьку (подання наукових результатів), презентаційну (позиціонування авторів статті у науковому товаристві), комунікативну (засіб спілкування, обміну думками дослідників), оцінну (оцінка стану наукових досліджень конкретного питання) тощо (Шевчук, Гаврилюк Л., Гаврилюк Т., 2016 та ін.).

Публікація наукової статті, на думку Р. Манске, Б. Хугенбум – «це один із способів просування науково обґрунтованої практики у багатьох дисциплінах <...>. Брак у публікації важливих результатів значно знижує потенційний вплив цих результатів на <...> практику» (Hoogenboom, Manske, 2012, с. 512).

Щодо видів наукових статей, то їх розрізняють: власне наукові (оприлюднення результатів дослідної та дослідницької роботи), науково-популярні (для науковців, а також для пересічних громадян, щоб популяризувати певну наукову інформацію); науково-публіцистичні (аналіз актуального для суспільства питання), науково-навчальні чи науково-методичні (мають дидактичну мету). З точки зору кількості авторів, статті поділяють на одноосібні (один автор) та колективні (кілька авторів); з точки зору наукового завдання – на теоретичні та прикладні; з точки зору методу розкриття змісту статті – на оглядові (характеристика, стан, аналіз проблем у конкретній сфері), проблемні (грунтовний аналіз конкретної проблеми), методологічні (подання методологічних засад розв'язання тієї чи тієї наукової проблеми) (Шевчук, Гаврилюк Л., Гаврилюк Т., 2016, с. 7 та ін.).

Щодо структури наукового тексту, то вітчизняні автори (Шліхта Н., Шліхта І., 2016, с. 26) радять дотримуватися такої процедури процесу написання статті: задум, що виникає на основі критичного аналізу наукових джерел → визначення майбутнього об'єкта дослідження, тобто визначення проблеми → пропозиція вирішення проблеми, тобто гіпотеза → визначення предмету дослідження та його методології як інструментарію → розробка аргументації матеріалу шляхом критичного опрацювання наукових джерел → побудова тексту статті, тобто його структурування.

Зважаючи на актуальність технологічного підходу (Осадченко, 2013) та відповідність процедури написання фахової наукової статті (Niederhauser, Wetzel, Lindstrom, 2003; Шевчук, Гаврилюк Л., Гаврилюк Т. 2016; Гончаренко, 2010; Городжа, 2020; Кожухова, Кайдалова, Шпалінський, 2002; Hoogenboom, Manske, 2012; Тихонкова, 2015; Шліхта І., Шліхта Н., 2016 та ін.) критеріям технологічності (алгоритмічність, послідовність, системність, відтворюваність, результативність тощо), пропонуємо цей процес окреслити як «технологію написання фахової наукової статті». Отож, технологію написання фахової наукової статті умовно розподіляємо на три етапи: 1) вибір теми наукової статті (орієнтовної наукової новизни); 2) збір або доповнення необхідного теоретичного та емпіричного матеріалу; 3) опрацювання зібраного матеріалу та його структурування-виклад форматом наукової статті (рис. 1).

Рис. 1. Технологія написання фахової наукової статті (укладено авторами)
Схарактеризуємо кожен з етапів докладно.

Досвід наукової роботи дозволяє нам визначити такі критерії вибору теми фахової наукової статті, тобто орієнтовної наукової новизни:

1. За підрозділом поточно здійснюваного дослідження (дисертації, проекту, загальнокафедральної наукової теми тощо). У цьому випадку назва статті може відповідати або бути максимально дотичною темі певного розділу масштабнішого наукового пошуку. Приміром, складати опис чи уточнення ключових понять дослідження, докладне тлумачення яких за обсягом не може бути уведеним до дисертаційної роботи. Або ж, реалізуючи науковий проект, необхідно висвітлити його часткові результати.

2. У контексті навчальної дисципліни, яку викладає науковець, провадячи освітню діяльність у закладах освіти. У такому випадку, темою наукової статті може стати деталізована тематика окремої лекції (оглядова наукова стаття) чи доповнення до певної теми. Надалі зміст такої статті варто переробити науково-навчальним стилем для прямого використання у процесі викладання навчальної дисципліни.

3. Цільова тема конкретного наукового журналу. Аналогічний критерій вибору теми наукової статті знаходимо у публікації Р. Манске, Б. Хугенбум (Hoogenboom, Manske, 2012). Це може бути як персональна пропозиція від редакційної колеги журналу у вигляді замовлення написання наукової статті на тему, що цікавить видавника, так і самостійний пошук наукових видань зі звуженим колом наукових інтересів, але вигідними фінансовими та часовими пропозиціями (терміну опублікування).

4. Ситуаційна тема, що виникає у результаті: наявного матеріалу для подальшого опрацювання; раптового виникнення наукової ідеї (інсайту); цікавої теми виступу на конференції тощо.

Науковці (Niederhauser, Wetzel, Lindstrom, 2003; Шевчук, Гаврилюк Л., Гаврилюк Т. 2016; Гончаренко, 2010; Городжа, 2020; Кожухова, Кайдалова, Шпалінський, 2002; Hoogenboom, Manske, 2012; Тихонкова, 2015; Шліхта І., Шліхта Н., 2016 та ін.) однозначні у висновках: вдало обрана (актуальна, з чітко передбачуваною науковою новизною) тема дослідження – запорука успішної наукової публікації (високоцитованої, популярної).

Наступний етап технології написання фахової наукової статті – збір або доповнення необхідного теоретичного та емпіричного матеріалу полягає у пошукові та вибірці наукової інформації. Рекомендовано опрацювати щонайменше 10 зарубіжних наукових публікацій обраної тематики та аналогічну кількість вітчизняних видань друкованого чи електронного формату. Вочевидь, нині доступнішими є електронні видання. Докладні поради щодо вибірки теоретичного та опрацювання емпіричного матеріалу можна отримати у відповідних методичних рекомендаціях (Шевчук, Гаврилюк Л., Гаврилюк Т., 2016; Городжа, 2020; Hoogenboom, Manske, 2012; Niederhauser, Wetzel, Lindstrom, 2003 та ін.)

Перед тим, як перейти до наступного етапу написання фахової наукової статті – опрацювання зібраного матеріалу та його структурування-виклад форматом наукової статті, вважаємо необхідним, спираючись на досвід застосування технологічного підходу, зробити шаблон статті з передбачуваних компонентів публікації. Знову, аналогічну пораду знаходимо у публікації Р. Манске, Б. Хугенбум (Hoogenboom, Manske, 2012). Коли фахове видання, до якого буде подана стаття, ще не обрано, доречно орієнтуватися на традиційну структуру наукової статті, що має два, умовно названих нами, складника: інформаційний (метадані автора / авторів; анотації; ключові слова) та основний текст статті.

Щодо структурування статті, то вона беззаперечно має відповідати усім заявленим вимогам редакційної колеги конкретного наукового журналу. Визначають (Niederhauser, Wetzel, Lindstrom, 2003; Шевчук, Гаврилюк Л., Гаврилюк Т. 2016; Гончаренко, 2010; Городжа, 2020; Кожухова, Кайдалова, Шпалінський, 2002; Hoogenboom, Manske, 2012; Тихонкова, 2015; Шліхта І., Шліхта Н., 2016 та ін.) загальноприйняті структурні компоненти основного тексту наукової статті, що коротко можна сформулювати так: постановка проблеми у її загальному вигляді та актуальність дослідження; аналіз найсучасніших наукових джерел кола досліджуваного питання; формування мети та завдань статті; методи дослідження основна частина; висновки; перспективи подальших досліджень цього напрямку; список використаних джерел. Останнім часом редакції наукових видань вимагають наявності такого структурного компонента фахової наукової статті як «методи / методологія дослідження». Однак наукові видання мають право висувати й специфічні вимоги до опублікування фахових наукових статей (табл. 1).

Звертаємо увагу на той факт, що редакційною політикою окремих наукових видань можуть бути встановлені уточнення та розширення вказаних у табл. 1 структурних компонентів фахової наукової статті.

Цілком згодні з Л. Городжою, яка стверджує: «Наукові публікації повинні бути повними, лаконічними й зрозумілими, мова – зрозумілою не тільки фахівцям, а й широкому колу читачів» (Городжа, 2020, с. 6). Більш того, на наше переконання, зважаючи на масову інформаційну доступність, популяризацію сучасних наукових досягнень пересічним громадянам, варто спрямовувати як тематику, так і стиль написання фахових статей, насамперед у галузі соціальних та поведінкових наук, освітніх / педагогічних наук тощо, для широкого кола читачів, стимулюючи їхні пізнавальні інтереси, демонструючи наукові здобутки.

Характеристика структурних компонентів фахової наукової статті

Назва компонента статті	Характеристика компонента статті
Метадані статті (двома мовами: українською та англійською для вітчизняних видань).	УДК; спеціальність дослідження (наприклад, 011 Освітні, педагогічні науки; 053 Психологія); ResearcherID; ORCID; ScopusID (якщо є); назва статті; прізвище, ім'я, по батькові автора / авторів; науковий ступінь та вчене звання; повна назва посади; організація (місце роботи); особиста електронна пошта.
Анотація та ключові слова (двома мовами: українською та англійською для вітчизняних видань).	Лаконічна характеристика досягнення мети та виконання поставлених завдань статті; короткий опис методів дослідження; акцентування на науковій новизні та результативності наукової статті; чіткі висновки здійсненого дослідження.
Постановка проблеми у її загальному вигляді та актуальність дослідження.	Короткий опис взаємозв'язку досліджуваної теми із загальносвітовими науковими тенденціями у цій сфері; короткий висновок про актуальність досліджуваного питання – вказівка на практичне значення статті та внесок у світову науку.
Аналіз найсучасніших наукових джерел кола досліджуваного питання.	Огляд найсучаснішої літератури з орієнтиром на загальні тенденції того, що вже було опубліковано; короткий аналіз праць указаних у списку використаних джерел авторів; вказівка на окрему проблему або на перспективу її розвитку; висновок аналізу останніх досліджень кола проблеми, що вивчається. <i>Примітка:</i> у випадку здійснення ретроспективного аналізу використовуються наукові джерела відповідного історичного періоду.
Формування мети та завдань статті.	Визначення мети статті, що окреслює авторську стратегію у набутті нових наукових результатів відповідно до визначеної теми статті шляхом аналізу наукових джерел та / або аналізу емпіричного матеріалу. Постановка завдань статті, що визначає авторську тактику – поетапні наукові кроки для досягнення визначеної мети.
Методи дослідження	Опис методів, застосовуваних конкретно для цієї статті: для теоретичної статті – один метод та описати його як методологію, теорію, історію; конкретна вказівка принципів цього методу, застосовуваних для цього дослідження; опис етапів експерименту (якщо є); опис учасників експерименту: вік, стать, заклади вищої освіти, експериментальні майданчики (якщо є).
Основна частина	Розкриття новизни статті; опис авторських спостережень і результатів; характеристика результатів, що відповідають заявленій меті та завданням статті; конкретний опис ідеї, концепції, що знайшла застосування (з таблицями та рисунками при умові, що назви таблиць та рисунків мають відповідати змісту таблиць та рисунків); порівняння різних методів та методик дослідження; порівняння результатів дослідження з аналогічними у інших статтях / дослідженнях; розбір та пояснення результатів; узагальнення та оцінка результатів дослідження; оцінка достовірності отриманих результатів; місце отриманих у процесі дослідження результатів у структурі відомих людству знань.
Висновки дослідження.	Узгодженість висновків зі змістом, зокрема метою статті: у логічному викладі висновки до фахової наукової статті мають становити розширений варіант заявлених раніше у тексті сформульованих мети та завдань дослідження. Висновки повинні мати тільки авторський виклад, тому не містити цитувань.
Перспективи подальших досліджень цього напрямку.	Коротке окреслення перспективи дотичних до теми фахової наукової статті питань / проблем, що потребують подальшого вивчення.
Список літератури	Бібліографічне оформлення згідно із останньовстановленими вимогами усіх наукових джерел, використаних у статті, та наукових праць усіх авторів, згадуваних у статті.

*Примітка: таблицю укладено авторами

У результаті аналізу наукових джерел (Niederhauser, Wetzel, Lindstrom, 2003; Шевчук, Гаврилюк Л., Гаврилюк Т. 2016; Гончаренко, 2010; Городжа, 2020; Кожухова, Кайдалова, Шпалінський, 2002; Hoogenboom, Manske, 2012; Тихонкова, 2015; Шліхта І., Шліхта Н., 2016 та ін.) нами узагальнено критерії відповідності наукової статті сучасним вимогам:

- важливість, своєчасність, актуальність та поширеність цієї проблеми;
- оригінальність, унікальність змісту статті як ознаку наукової цінності та відображення професіоналізму автора;
- дотримання академічної доброчесності, насамперед шляхом наявності власних міркувань та покликань на інших авторів; цілісність розкриття одного або кількох суміжних питань;
- послідовність та логічність викладу матеріалу;
- якість стилю написання (зрозумілість, доступність, прямолінійність, простота для розуміння та логічність);
- точність наукової термінології;
- грамотність тексту;
- ступінь продуманості, цілеспрямованості, актуальності, опрацювання достатньої кількості використаних наукових джерел;
- використання достатньої експериментальної вибірки;
- надання перевіреної, достовірної, абсолютно доведеної інформації, тобто доказовість змісту тексту;
- логічність, стислість, автентичність та вірогідність висновків;
- критичність у відборі фактів;
- дотримання відповідних вимог та рекомендацій редакційних колегій.

Цілком погоджуємося з авторами щодо необхідних умов відповідності наукової статті сучасним вимогам та наголошуємо, що у науковій статті має бути не просто критичність у відборі фактів, а конструктивна, толерантна критика, зважаючи на те, що будь-який науковий висновок, навіть за достовірності фактів, надто у сфері гуманітарних наук – точка зору конкретного науковця, що має право на її оприлюднення та відстоювання, спираючись на доказову базу. Проте, ймовірність уточнення чи заперечення думки – також можливі, урахувавши плинність часу, стрімкий прогрес в усіх сферах суспільства, вибіркочну базу досліджуваних об'єктів / суб'єктів тощо. Отож, варто забезпечувати науково-конфліктну ситуацію у результаті написання статті шляхом формулювання толерантно-виважених наукових апелювань, на кшталт: «погоджуємось з автором щодо ..., спробуємо уточнити ...», «не применшуючи наукової цінності наданих автором даних, зауважимо, що ...», «не заперечуючи поданої у статті наукової інформації, зазначимо, що ...» тощо. Натомість доцільно уникати різко-критичних коментарів, наприклад: «категорично не погоджуємося з автором щодо ...», «неправильно тлумачить поняття ... автор статті ...», «не розуміємо, як можна було автору зробити такий висновок ...» тощо. Наголосимо, що вказані коментарі співавтором статті – І. Осадченко – констатовано у процесі рецензування численної кількості наукових публікацій, виконуючи обов'язки голови / члена редколегії вітчизняних та зарубіжних наукових фахових видань.

Відповідаючи на пряме запитання «Чому рецензенти повертають наукову статтю?», американські дослідники наголошують на тому, що це означає, що вона не відповідає основним критеріям відбору до друку у науковому виданні. Офіційно вказують п'ять основних причин відхилення друку наукової статті: 1) невідповідні, неповні чи недостатньо описані статистичні дані; 2) переоцінка результатів дослідження (перебільшення їх значущості); 3) використання невідповідних, неоптимальних чи недостатньо описаних експериментальних об'єктів / суб'єктів чи інструментів у процесі дослідження; 4) незначні чи недостатньо об'єктивні вибірки дослідження; 5) складність написання тексту статті («нечитальність») (Hoogenboom, Manske, 2012, с. 513).

Опанувати науковий стиль писемного мовлення дослідники (Шліхта Н., Шліхта І., 2016, с. 29) радять ще зі студентських лав, тому розробили для студентів, як і у багатьох інших ЗВО, методичні рекомендації та програму курсу «Основи академічного письма». Одним із основних методів навчання науковому письму автори називають порівняння (зіставлення), що має такі послідовні етапи: самостійний вибір здобувачами теми для твору (тема обов'язково має бути висвітленою у підручнику) → вибір наукового джерела для аналізу → порівняння викладу інформації у підручнику з викладом матеріалу у науковій статті → написання твору двома стилями одного обсягу: і як у підручнику, і як у науковій статті → обговорення двох стилів з акцентом на формування вміння написання науковим стилем.

Найпопулярнішим аспектом сучасного процесу написання фахової наукової статті є проблема культури оформлення наукового тексту, дотримання вітчизняних та зарубіжних правил цитування й покликання, що становлять основу дотримання правил академічної доброчесності (Шліхта Н., Шліхта І., 2016, с. 38),

публікаційної етики авторів (Городжа, 2020 с. 19-21), спекуляції у науковому тексті (Dawson, 2017). Цьому співавтором статті присвячено окремі фахові публікації (Осадченко, Карпук, 2020; Осадченко, Маслюк, 2020).

Складником технології написання фахової статті є як аналіз, так і оформлення списку використаних джерел. У методичних рекомендаціях навчають працювати із джерелами, укладати бібліографію, формувати культуру оформлення наукового тексту (Niederhauser, Wetzel, Lindstrom, 2003; Шевчук, Гаврилюк Л., Гаврилюк Т. 2016; Гончаренко, 2010; Городжа, 2020; Кожухова, Кайдалова, Шпалінський, 2002; Hoogenboom, Manske, 2012; Тихонкова, 2015; Шліхта І., Шліхта Н., 2016 та ін.). На думку І. Тихонкової, список використаних джерел дозволяє мобільно оцінити рівень ознайомлення автора статті із сучасною літературою, об'єктивності узгодження методів дослідження та отриманих даних з аналогами, пріоритетності наукового матеріалу та рівень запобігання плагіату (Тихонкова, 2015). Зважаючи на інформаційність цього питання, вважаємо за необхідне висвітлити його у наступних публікаціях.

На етапі опрацювання зібраного матеріалу та його структурування-викладу форматом наукової статті науковий текст формулюється лише двома варіантами: констатування / аналіз / інтерпретація думок інших науковців (шляхом прямого та непрямого цитування, огляду джерел) та власними думками автора («робимо висновок про ...», «на нашу думку, ...», «на наш погляд, ...», «вважаємо, ...», «узагальненням нами ...», «порівняння нами ...», «обґрунтуємо, що ...» тощо). Наголошуємо, що наукова новизна, а, значить, її актуальність, оригінальність, значущість виявляється викладом власних думок автора.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Таким чином, на основі аналізу наукових джерел та власного досвіду нами:

1. Уточнено тлумачення поняття «фахова наукова стаття» як виду наукової публікації.
2. Обґрунтовано та схарактеризовано технологію написання фахової наукової статті, умовно розподілену на три етапи: вибір теми наукової статті; збір або доповнення необхідного теоретичного та емпіричного матеріалу; опрацювання зібраного матеріалу та його структурування-виклад форматом наукової статті.
3. Визначено критерії вибору теми фахової наукової статті, тобто орієнтовної наукової новизни: за підрозділом поточно здійснюваного дослідження; у контексті навчальної дисципліни, яку викладає науковець; у площині цільової теми конкретного наукового журналу; як ситуаційна тема.
4. Уточнено основні складники традиційної структури наукової статті (інформаційний та основний текст статті), характеристику структурних компонентів фахової наукової статті.
5. Узагальнено критерії відповідності наукової статті сучасним вимогам.
6. Наголошено на тому, що варто забезпечувати науково-конфліктну ситуацію у результаті написання фахової наукової статті шляхом формулювання толерантно-виважених наукових апелювань (з наданням прикладів); на етапі опрацювання зібраного матеріалу та його структурування-викладу форматом наукової статті науковий текст формулювати лише двома варіантами: поданням думок інших науковців та власними думками автора, що й становить наукову новизну статті.

Надалі обґрунтування потребує опис етапу технології написання фахової наукової статті «збір або доповнення необхідного теоретичного та емпіричного матеріалу»; використання сучасних методів та застосування методологічних підходів у процесі написання фахової наукової статті тощо.

Примітка: стаття опублікована у рамках дослідження, що проводить кафедра педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини на тему: «Психолого-педагогічні засади модернізації особистісного освітнього простору в умовах формальної та неформальної неперервної освіти» (державний реєстраційний номер: 0121U100100).

Список використаних джерел

- Гончаренко, С. У. (2010). *Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям*. Київ; Вінниця: ТОВ фірма «Планер».
- Городжа, Л. В. (2020). *Наукова стаття: як написати та опублікувати у рейтинговому виданні: методичні рекомендації*. Київ: Ін-т електродинаміки НАН України. Взято з <https://techned.org.ua/files/metodychni%20recomend.pdf>
- Кожухова, Т. В., Кайдалова, Л. Г., Шпалінський, В. В. (2002). *Основи психолого-педагогічного дослідження: навч. посіб. для наук.-пед. працівників, слухачів ф-тів підвищення кваліфікації вищ. мед. і фармацевт. навч. закладів III–IV рівнів акредитації*. Харків: Вид-во НФаУ: Золоті сторінки.
- Осадченко, І. І., Карпук, Т. А. (2020). Академічна доброчесність у контексті науково-педагогічної діяльності: реалії та перспективи. В кн. В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко (Ред.), *Наукові записки. Педагогічні науки* (Вип. 188). Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка. Взято з <https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/480/421>
- Осадченко, І., Маслюк, Р. (2020). Сутність та дискусійні питання проблеми академічної доброчесності. *Гірська школа українських Карпат*, 22, 19-25. Взято з <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/msuc/article/download/4272/4839/>

- Осадченко, І. І. (2013). *Технологія ситуаційного навчання у підготовці майбутніх учителів початкової школи*. (Дис. д-ра пед. наук). Київ.
- Тихонкова, І. О. (2015). Список літератури наукової статті – важливий індикатор якості статті (як не мати зайвого клопоту з його оформленням). *Наука України у світовому інформаційному просторі*, 11, 100-106. Взято з https://www.nas.gov.ua/publications/books/series/9789660247048/Documents/2015_11/14_tikhonkova.pdf
- Шевчук, Г. З., Гаврилюк, Л. І., Гаврилюк, Т. В. (Уклад.). (2016). *Основні вимоги до написання наукової статті: методичні рекомендації*. Луцьк: ВІППО. Взято з <http://vippo.org.ua/files/pedposhyk/naukovistat-1557135224.pdf>
- Шліхта, Н., Шліхта, І. (2016). *Основи академічного письма: методичні рекомендації та програма курсу*. Київ. Взято з https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/05/Academic_Writing_Course.pdf
- Dawson, J. H. (2017). *Speculation in Scientific Writing. Published online by Cambridge University Press*. Retrieved from <https://www.cambridge.org/core/journals/weed-technology/article/abs/speculation-in-scientific-writing/FC9A381A123F90FD4DE3C1E0FEA3E438>.
- Hoogenboom, B. J., Manske, R. C. (2012). How to write scientific article. *Int J Sports Phys Ther*. Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3474301/>
- Niederhauser, D. S., Wetzel, K., Lindstrom, D. L. (2003). From Manuscript to Article: Publishing Educational Technology Research. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*. Retrieved from <https://citejournal.org/volume-4/issue-2-04/editorial/from-manuscript-to-article-publishing-educational-technology-research/>

References

- Dawson, J. H. (2017). *Speculation in Scientific Writing. Published online by Cambridge University Press*. Retrieved from <https://www.cambridge.org/core/journals/weed-technology/article/abs/speculation-in-scientific-writing/FC9A381A123F90FD4DE3C1E0FEA3E438>.
- Honcharenko, S. U. (2010). *Pedahohichni doslidzhennya: metodolohichni porady molodym naukovtsyam [Pedagogical research: Methodological advice for young scientists]*. Kyiv; Vinnytsya: TOV firma «Planer» [in Ukrainian].
- Hoogenboom, B. J., & Manske, R. C. (2012). How to write scientific article. *Int J Sports Phys Ther*. Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3474301/>.
- Horodzha, L. V. (2020). *Naukova stattiya: yak napysaty ta opublikuvaty u reytynhovomu vydanni [Scientific article: how to write and publish in a rating publication]: metodychni rekomendatsiyi*. Kyiv: In-t elektrodynamiky NAN Ukrainy. Retrieved from <https://techne.org.ua/files/metodychni%20recomend.pdf> [in Ukrainian].
- Kozhukhova, T. V., Kaidalova, L. H., & Shpalynskyi, V. V. (2002). *Osnovy psykholoho-pedahohichnoho doslidzhennia [Fundamentals of psychological and pedagogical research]: navch. posib. dlia nauk.-ped. pratsivnykiv, slukhachiv f-tiv pidvyshchennia kvalifikatsii vyshch. med. i farmats. navch. zakladiv III-IV rivniv akredytatsii*. Kharkiv: Vyd-vo NFaU: Zoloti storinky [in Ukrainian].
- Niederhauser, D. S., Wetzel, K., & Lindstrom, D. L. (2004). From Manuscript to Article: Publishing Educational Technology Research. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*. Retrieved from <https://citejournal.org/volume-4/issue-2-04/editorial/from-manuscript-to-article-publishing-educational-technology-research/>.
- Osadchenko, I. I., & Karpuk, T. A. (2020). Akademichna dobrochesnist u konteksti naukovo-pedahohichnoi diialnosti: realii ta perspektyvy [Academic integrity in the context of scientific and pedagogical activities: realities and prospects]. In V. F. Cherkasov, V. V. Radul, N. S. Savchenko (Eds.), *Naukovi zapysky. Pedahohichni nauky [Proceedings. Pedagogical sciences]* (Is. 188). Kropyvnytskyi: RVV TsDPU im. V. Vynnychenka. Retrieved from <https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/480/421> [in Ukrainian].
- Osadchenko, I., & Masliuk, R. (2020). Sutnist ta dyskusiiini pytannia problemy akademichnoi dobrochesnosti [The essence and debatable issues of the problem of academic integrity]. *Hirska shkola ukrainykh Karpat [Mountain school of the Ukrainian Carpathians]* 22, 19-25. Retrieved from <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/msuc/article/download/4272/4839/> [in Ukrainian].
- Osadchenko, I. I. (2013). *Tekhnolohiia sytuatsiinoho navchannia u pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly [Situational learning technology in the training of future primary school teachers]*. (D diss.) Kyiv. Retrieved from <http://www.disslib.org/tekhnohgia-sytuatsiinoho-navchannja-u-pidhotovtsi-majbutnikh-uchyteliv-pochatkovoyi-shkoly.html> [in Ukrainian].

- Shevchuk, H. Z., Havryliuk, L. I., & Havryliuk, T. V. (Uklad.). (2016). *Osnovni vymohy do napysannia naukovoї statti [Basic requirements for writing a scientific article]: metodychni rekomendatsii*. Lutsk: VIPPO. Retrieved from <http://vippo.org.ua/files/pedposhyk/naukovistat-1557135224.pdf> [in Ukrainian].
- Shlikhta, N., Shlikhta, I. (2016). *Osnovy akademichnoho pysma [Fundamentals of academic writing]: metodychni rekomendatsii ta prohrama kursu*. Kyiv. Retrieved from https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/05/Academic_Writing_Course.pdf [in Ukrainian].
- Tykhonkova, I. O. (2015). Spysok literatury naukovoї statti – vazhlyvyi indykator yakosti statti (iak ne maty zaivoho klopotu z yoho oformlenniam) [References of a scientific article - an important indicator of the quality of the article (how not to have extra hassle with its design)]. *Nauka Ukrayiny u svitovomu informatsynomu prostori [Science of Ukraine in the world information space]* 11, 100-106 [in Ukrainian].

OSADCHENKO I.

KOBYLYK V.

Uman Pavel Tychna State Pedagogical University, Ukraine

TECHNOLOGY OF WRITING A PROFESSIONAL SCIENTIFIC ARTICLE

The interpretation of the concept of "professional scientific article" as a type of scientific publication, which actualizes and characterizes the final or intermediate results of research in a particular specialty (specialty, profession, qualification, scientific discipline) based on analysis of recent research by other authors, substantiation of ways and methods scientific results, presentation of logical and concise conclusions and outlining the prospects for further research. A professional scientific article is a mini-study that has, in accordance with a holistic, comprehensive and systematic methodological approaches, the same structural components as a general study of a particular problem, of which it is a component. The technology of writing a professional scientific article, conditionally divided into three stages, is substantiated and characterized: the choice of the topic of the scientific article; collecting or supplementing the necessary theoretical and empirical material; elaboration of the collected material and its structuring-presentation in the format of a scientific article. The criteria for choosing the topic of a professional scientific article, an approximate scientific novelty are determined: by the subdivision of the currently carried out research; in the context of the academic discipline taught by the scientist, conducting educational activities in educational institutions; in the plane of the target topic of a particular scientific journal; as a situational topic that arises as a result of: available material for further study; sudden emergence of a scientific idea; interesting topic of speech at the conference, etc. The criteria of conformity of the scientific article to modern requirements are generalized: the importance, timeliness, relevance and prevalence of this problem; originality, uniqueness of the content of the article as a sign of scientific value and reflection of the author's professionalism; adherence to academic integrity, primarily through the presence of their own opinions and vocations to other authors; the integrity of the disclosure of one or more related issues; consistency and logic of the material; quality of writing style (intelligibility, accessibility, straightforwardness, ease of understanding and logic); accuracy of scientific terminology; literacy of the text; degree of thoughtfulness, purposefulness, relevance, elaboration of a sufficient number of used scientific sources; use of a sufficient experimental sample; providing verified, reliable, absolutely proven information, the provability of the content of the text; logic, brevity, authenticity and reliability of conclusions; critical in the selection of facts; compliance with the relevant requirements and recommendations of the editorial boards. It is emphasized that it is necessary to secure the scientific-conflict situation as a result of writing a professional scientific article by formulating tolerant and balanced scientific appeals (with examples); at the stage of elaboration of the collected material and its structuring-presentation in the format of a scientific article, the scientific text should be formulated in only two ways: presenting the opinions of other scientists and the author's own opinions, which is the scientific novelty of the article.

Key words: *technology, professional scientific article, scientific novelty, article structure, conformity criteria; technology of writing a professional scientific article*

Стаття надійшла до редакції 2.11.2021 р.